

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ГРУПОВИХ ЗАНЯТЬ

Тема 6. Методи групової роботи

План

1. Характеристика основних методів групової роботи, особливості їх використання:

- 1) міні-лекція,
- 2) рольова гра,
- 3) метод «кейсів»,
- 4) моделювання практичних ситуацій,
- 5) мозковий штурм,
- 6) дискусія,
- 7) аналіз випадків,
- 8) метод презентацій, візуалізації.

2. До кожного методу дібрати 2 приклади, скласти базу даних («тренерський портфель») щодо використання різних методів групової роботи.

3. Продемонструйте у навчальній групі один із методів групової роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балахтар В. В. Соціально-психологічний тренінг і маніпуляція : навч.-метод. посіб. Вижниц : Видавництво «Черемош», 2015. 432 с.
2. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Теорія та практика психологічних тренінгів. Київ- Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 209 с.
3. Івашнюва С. Як підготувати та провести ефективний тренінг: практичний poradnik. Харків : Ранок, 2019. 80 с.
4. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посібник. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 78 с.
5. Матійків І. М. Тренерська майстерність : теорія і практика. Технологія проведення тренінгів: [метод. посіб.]. Львів : СПОЛОМ, 2021. 280 с.
6. Матійків І. М., Якимів А. І., Черняк Т. Г. Основи тренерської майстерності : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. І. Якиміва. Львів :

Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.

7. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу : навч. посібник. Київ : МАУП, 2004. 192 с.
8. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді / за ред. Г. М. Бевз, О. П. Главник. Київ : Український ін-т соціальних досліджень, 2005. Кн. 1. 176 с.
9. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 250 с.
10. Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу : навчальний посібник. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4053/1/МСПТ%20навчальний%20посібник.pdf>

Тема 7. Ведення групи та навички, які необхідні ведучому групи

План

1. Характеристика та особливості використання основних прийомів ведення групи:
 - 1) правила роботи у групі;
 - 2) практичні завдання та вправи;
 - 3) постановка цілей;
 - 4) робота у підгрупах;
 - 5) висловлювання по колу;
 - 6) техніка приєднання;
 - 7) активне слухання та невербальні засоби управління дискусією;
 - 8) розрізнення думок, почуттів та поведінки;
 - 9) співпереживання;
 - 10) питання;
 - 11) обговорення;
 - 12) прийоми переривання;
 - 13) включення до роботи;
 - 14) управління увагою.
2. До кожного прийому дібрати 2 приклади, скласти базу даних («тренерський портфель») щодо використання різних прийомів ведення групи.

3. Продемонструйте у навчальній групі один з прийомів ведення групи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балахтар В. В. Соціально-психологічний тренінг і маніпуляція : навч.-метод. посіб. Вижниц : Видавництво «Черемош», 2015. 432 с.
2. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Теорія та практика психологічних тренінгів. Київ- Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 209 с.
3. Івашнюва С. Як підготувати та провести ефективний тренінг: практичний порадник. Харків : Ранок, 2019. 80 с.
4. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посібник. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 78 с.
5. Матійків І. М. Тренерська майстерність : теорія і практика. Технологія проведення тренінгів: [метод. посіб.]. Львів : СПОЛОМ, 2021. 280 с.
6. Матійків І. М., Якимів А. І., Черняк Т. Г. Основи тренерської майстерності : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. І. Якиміва. Львів : Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
7. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу : навч. посібник. Київ : МАУП, 2004. 192 с.
8. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді / за ред. Г. М. Бевз, О. П. Главник. Київ : Український ін-т соціальних досліджень, 2005. Кн. 1. 176 с.
9. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 250 с.
10. Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу : навчальний посібник. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4053/1/МСПТ%20навчальний%20посібник.pdf>
11. Smead Rosemarie. Skills and Techniques for Group Work with Children and Adolescents. Champaign (Illinois, USA): Reserch Press, 1995. 302 p.

Тема 8. Прийоми педагогічної взаємодії

План

1. Характеристика та особливості використання основних прийомів педагогічної взаємодії з учасниками групи:

- 1) Укладання угод із учасниками групи;
- 2) Домашні завдання;
- 3) Зворотній зв'язок;
- 4) Моделювання бажаної поведінки: а) навчання на прикладах та б) самомоделювання;
- 5) Діаграма відповідальності;
- 6) Релаксація: техніка поступового розслаблення м'язів;
- 7) «Я»-висловлювання.

2. До кожного прийому дібрати 2 приклади, скласти базу даних («тренерський портфель») щодо використання різних прийомів ведення групи.

3. Продемонструйте у навчальній групі один з прийомів ведення групи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балахтар В. В. Соціально-психологічний тренінг і маніпуляція : навч.-метод. посіб. Вишніч : Видавництво «Черемош», 2015. 432 с.
2. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Теорія та практика психологічних тренінгів. Київ- Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 209 с.
3. Івашньова С. Як підготувати та провести ефективний тренінг: практичний порадник. Харків : Ранок, 2019. 80 с.
4. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посібник. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 78 с.
5. Матійків І. М. Тренерська майстерність : теорія і практика. Технологія проведення тренінгів: [метод. посіб.]. Львів : СПОЛОМ, 2021. 280 с.
6. Матійків І. М., Якимів А. І., Черняк Т. Г. Основи тренерської майстерності : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. І. Якиміва. Львів : Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
7. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу : навч. посібник. Київ : МАУП, 2004. 192 с.

8. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді / за ред. Г. М. Бевз, О. П. Главник. Київ : Український ін-т соціальних досліджень, 2005. Кн. 1. 176 с.
9. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 250 с.
10. Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу : навчальний посібник. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4053/1/МСПТ%20навчальний%20посібник.pdf>
11. Smead Rosemarie. Skills and Techniques for Group Work with Children and Adolescents. Champaign (Illinois, USA): Reserch Press, 1995. 302 p.

Тема 9. Практика ведення групової роботи

Відпрацювання умінь ведення групи. Розробка та проведення тренінгових занять

План

1. Студенти поводять практичні групові заняття з елементами тренінгу.
2. Аналіз проведеного тренінгового заняття.

Схема аналізу заняття:

- 1) структура заняття, дотримання етапів заняття (вступна частина, основна частина, обговорення, домашнє завдання, завершення заняття);
- 2) грамотність постановки мети та завдань заняття;
- 3) адекватність відбору змісту навчальної інформації;
- 4) адекватність відбору методів тренінгового заняття;
- 5) участь тренера у роботі групи, стиль тренерства.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготовка до практичного заняття. Розробка плану проведення групового заняття та методики роботи ведучого (категорія учасників обирається спільно з викладачем):

- проаналізуйте проблеми, потреби та особливості цільової групи та визначте мету й завдання групової роботи;
- розробіть план заняття;
- оберіть конкретні методики, техніки та прийоми ведення групи, що можуть бути використані на різних етапах роботи з групою.

2. Після проведення заняття необхідно надати:

- план заняття;
- самоаналіз проведеного заняття (див. додаток Б);
- аналіз заняття, проведеного іншими студентами групи (див. додаток А).

ЛІТЕРАТУРА

11. Балахтар В. В. Соціально-психологічний тренінг і маніпуляція : навч.-метод. посіб. Вишниця : Видавництво «Черемош», 2015. 432 с.
12. Здоров'я – моя цінність: Метод. матеріали до тренінгу / Автор-упоряд.: О. М. Петрик; за заг. ред.. І. Д. Звереві. Київ : Наук. світ, 2005. 53 с.
13. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Теорія та практика психологічних тренінгів. Київ- Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 209 с.
14. Івашньова С. Як підготувати та провести ефективний тренінг: практичний poradnik. Харків : Ранок, 2019. 80 с.
15. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посібник. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 78 с.
16. Матійків І. М. Тренерська майстерність : теорія і практика. Технологія проведення тренінгів: [метод. посіб.]. Львів : СПОЛОМ, 2021. 280 с.
17. Матійків І. М., Якимів А. І., Черняк Т. Г. Основи тренерської майстерності : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. І. Якиміва. Львів : Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.
18. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу : навч. посібник. Київ : МАУП, 2004. 192 с.
19. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : навчальний посібник / уклад. О. М. Шевчук. Умань : Візаві, 2017. 133 с.
20. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді / Г. М. Бевз, О. П. Главник. Київ : Український ін-т соціальних

досліджень, 2005. Кн. 1. 176 с.

21. Тренінг самопізнання: методичний посібник / авт. кол.; під наук. ред. В. Р. Міляєвої. Київ : Альфа Реклама, 2015. 82 с.

22. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 250 с.

23. Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу : навч. посіб. Харків : ХНАДУ, 2015. 315 с.

URL:<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4053/1/МСПТ%20навчальний%20посібник.pdf>

Додаток А

ОЦІНКА ЗАНЯТТЯ, ПРОВЕДЕНОГО СТУДЕНТАМИ ГРУПИ

Дата _____ Тема: _____

П.І.студентів, які проводили заняття _____

П.І.студентів, які оцінювали заняття _____

1 - цілком задоволений

2 - задоволений

3 - не задоволений/потрібна додаткова підготовка

4 - повинно бути змінено/поліпшено в наступній групі

Підготовка

1. Тема заняття актуальна для людей цього віку ___

2. Час і місце занять були підібрані правильно ___

3. Наявність плану заняття _____

4. Обладнання заняття _____

Ведення групи

1. На занятті переходи від однієї частини заняття до іншої були досить плавними і логічними _____
2. На занятті всі студенти брали активну участь у роботі ___
3. Завдання й вправи відповідали рівню розвитку учасників _____
4. Завдання й вправи підібрані правильно з погляду емоційного навантаження _____
5. Учасникам надавалось достатньо часу для виконання вправ ___
6. Необхідність конфіденційності підкреслювалася під час заняття ___
7. Ведучий допомагав кожному учаснику сформулювати свої індивідуальні цілі, адекватні можливостям групової роботи ___
8. На занятті ведучий працював над згуртуванням групи ___
9. Ведучий емпатійно реагував на переживання всіх учасників групи протягом заняття _____
10. Відкриті питання ведучий використовував частіше, ніж закриті ___
11. Проблемні чи складні ситуації, що виникали у окремих учасників, відпрацьовувалися на занятті з користю для всіх членів групи ___
12. Заохочувалося вираження як позитивних, так і негативних емоцій _____
13. При необхідності ведучий коректно й вчасно зупиняв учасників групи _____
14. У разі потреби ведучий ефективно включав у роботу групи учасників, що не виявляли достатньої активності _____
15. Ведучий міг керувати увагою групи _____
16. Робота в підгрупах була продуктивною, оптимальною за часом і використовувалася в потрібні моменти _____
17. Кожний, хто хотів висловитися, міг це зробити _____
18. Ведучий міг керувати сильними раптовими емоціями учасників _____
19. Ведучий шанобливо ставився до кожного учасника, незалежно від його статі, здібностей, національності, культури і т. ін. _____
20. У процесі занять ведучий усім учасникам приділяв рівну увагу _____

21. На занятті було відведено достатньо часу для обговорення ___
22. У ході роботи ведучий приділяв рівну увагу спробам змінити поведінку, відпрацюванню нових форм поведінки й закріпленню надбаних навичок ___
23. Ведучий стежив за тим, щоб учасники не йшли із заняття у стані емоційного перенавантаження, розчарування ___
24. Учасники знали, що можуть пропустити ті вправи або питання, що викликають у них почуття незручності або будуть неприємні їм ___

Робота після завершення занять

1. Після закінчення заняття всі учасники мали можливість розповісти про те, що вони довідалися на групі, що сподобалося і що не сподобалося в роботі групи ___

Проаналізуйте свої оцінки по кожному пункту.

Якщо будь-який пункт не використовувався під час заняття, позначте його як «**відсутній**».

Зробіть якісний аналіз заняття за схемою:

- 6) структура заняття, дотримання етапів заняття (вступна частина, основна частина, обговорення, домашнє завдання, завершення заняття);
- 7) грамотність постановки мети та завдань заняття;
- 8) адекватність відбору змісту навчальної інформації;
- 9) адекватність відбору методів тренінгового заняття;
- 10) участь тренера у роботі групи, стиль тренерства.

Додаток Б

САМООЦІНКА ПРОВЕДЕНОГО ЗАНЯТТЯ

Дата _____ Тема: _____

П.І.студентів _____

-
-
- 1 - цілком задоволений
 - 2 - задоволений
 - 3 - не задоволений/потрібна додаткова підготовка
 - 4 - повинно бути змінено/поліпшено в наступній групі

Підготовка

1. Тема заняття актуальна для осіб цього віку ___
 2. Час і місце занять були підібрані правильно ___
 3. Для оцінки роботи групи використовувалися адекватні засоби _____. Вкажіть, які саме _____
-
-

Ведення групи

1. На занятті переходи від однієї частини заняття до іншої були досить плавними й логічними _____
2. На занятті всі студенти брали активну участь у роботі _____
3. Завдання й вправи відповідали рівню розвитку учасників ___
4. Завдання й вправи підібрані правильно з погляду емоційного навантаження _____
5. Учасникам виділялося достатньо часу для виконання вправ _____
6. Необхідність конфіденційності підкреслювалася під час заняття _____
7. Я допомагав кожному учаснику сформулювати свої індивідуальні цілі, адекватні можливостям групової роботи _____
8. На занятті я працював над згуртуванням групи _____
9. Я емпатійно реагував на переживання всіх учасників групи протягом заняття _____
10. Відкриті питання я використовував частіше, ніж закриті _____
11. Проблемні чи складні ситуації, що виникали у окремих учасників, відпрацьовувалися на занятті з користю для всіх членів групи ___

12. Заохочувалося вираження як позитивних, так і негативних емоцій ____
13. При необхідності я коректно й вчасно зупиняв учасників групи ____
14. У разі потреби я ефективно включав у роботу групи учасників, що не виявляли достатньої активності ____
15. Я міг керувати увагою групи ____
16. Робота в підгрупах була продуктивною, оптимальною за часом і використовувалася в потрібні моменти ____
17. Кожний, хто хотів висловитися, міг це зробити ____
18. Я міг керувати сильними раптовими емоціями учасників ____
19. Я шанобливо ставився до кожного учасника, незалежно від його статі, здібностей, національності, культури і т. ін. ____
20. У процесі занять усім учасникам я приділяв рівну увагу ____
21. На занятті було відведено достатньо часу для обговорення. ____
22. У ході роботи я приділяв рівну увагу спробам змінити поведінку, відпрацюванню нових форм поведінки і закріпленню надбаних навичок ____
23. Я стежив за тим, щоб учасники не йшли з заняття у стані емоційного перенавантаження, розчарування ____
24. Учасники знали, що можуть пропустити ті вправи або питання, що викликають у них почуття незручності або будуть неприємні їм ____

Робота після завершення занять

1. Після закінчення роботи групи всі учасники мали можливість розповісти мені про те, що вони дізналися на групі, що сподобалося і що не сподобалося в роботі групи ____
2. Проаналізуйте свої оцінки по кожному пункту. Напишіть висновок по роботі. Якщо будь-який пункт не використовувався під час заняття, позначте його як «відсутній».

Висновок
